

Dualisme bij waterschappen alleen op onderdelen mogelijk

Politiek Nederland heeft zijn mond vol van dualisme. Geen achterkamertjespolitiek meer. Ieder zijn eigen verantwoordelijkheid: de regering regeert, het parlement controleert. Dualisme krijgt langzaam gestalte in 'Den Haag', maar ook op provinciaal en gemeentelijk niveau wordt er - wettelijk - naartoe gewerkt. Maar hoe zit het eigenlijk met het dualisme bij de waterschappen? Blijven die buiten schot? Een verkenning.

door Jelle Leenes

Begin vorig jaar werd de Wet dualisering gemeentebestuur van kracht. Deze nieuwe wet beoogt door een duidelijker rolverdeling tussen gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders de herkenbaarheid van het lokale bestuur en daarmee ook het politieke karakter ervan te versterken. Een soortgelijk proces komt dit jaar op gang bij de provincies. Ook daar een duidelijker scheiding tussen de 'regeringen' (Gedeputeerde Staten) en de parlementen (Provinciale Staten).

"Bij de waterschappen bestaat geen behoefte aan dualisering zoals bij de gemeenten en provincies", denkt

Herman Havekes, hoofd van de afdeling bestuurlijke zaken bij de Unie van Waterschappen. Implementatie van de gehele wet dualisering lijkt bij de waterschappen niet nodig, zegt hij, maar van invoering van enkele 'dualistische elementen' kan bij de waterschappen wel sprake zijn. Havekes noemt als voorbeelden de instelling van een onafhankelijke rekenkamer en het stemrecht van dagelijks bestuursleden in het algemeen bestuur. "De Unie wil deze elementen op korte termijn oppakken". De Unie van Waterschappen orga-

niseerde eind april in samenwerking met de Vereniging voor Waterstaatsbestuur en Waterstaatsrecht een symposium over dualisme. De aanleiding voor deze brainstorm was, dat het lopende dualiseringsproces "tot dusver vrij geruisloos aan het waterschapsbestuur voorbij is gegaan". Havekes is daar allerminst verbaasd over. "Waterschappen zijn heel specifiek van aard en positie. Het dagelijks bestuur van een waterschap is zoveel mogelijk een 'afspiegelingscollege' en bij waterschapsverkiezingen is geen sprake van een lijstenstelsel, zoals bij de andere overheden, maar van een personenstelsel".

"Hierdoor ontstaat al snel de indruk dat dualisering voor waterschappen helemaal niet van betekenis is, maar die opvatting is volgens bestuurskenner Havekes "te kort door de bocht". De waterschappen moeten in zijn visie in het licht van de ontwikkelingen (toekomstige bestuursaanstellingen) op zijn minst nagaan of een "dualiseringsexercitie" ook niet voor waterschappen nuttig is. Verschillende elementen verdienen in dit proces aandacht. Behalve de al genoemde rekenkamer en de ont koppeling van het lidmaatschap van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur, valt ook te denken aan een gekozen voorzitter, een (andere) commissiestructuur en een versterking van de controlerende en kaderstellende functie van het algemeen bestuur van een waterschap. Verschillende standpunten hierover zijn mogelijk. Dat bleek ook tijdens het symposium in Utrecht. Dijkgraaf S. Schaap (Groot Salland) en waterschapssecretaris J. Gunter (Hunze en Aa's) vroegen zich sowieso sterk af of dualisering bij de waterschappen überhaupt wel moet plaatsvinden. Waterschappen hebben

immers een functionele taak. Daar moet de bestuurlijke werkwijze wel op aansluiten, vonden zij. Dualisering draagt volgens hun niet bij aan de kwaliteitsverbetering bij waterschappen.

De circa 100 aanwezigen op het symposium konden die gedachtengang in zijn algemeenheid wel volgen. Het één op één toepassen van de wet dualisering bij de waterschappen is in elk geval onwenselijk. De afstand tussen algemeen bestuur en dagelijks bestuur is niet té groot. De onderlinge relatie vraagt wel om opheldering, vond men.

Bij enkele onderdelen van dualisme werd meer stilgestaan dan bij andere invalshoeken. Zo reageerde mevrouw M. van Ravesteijn-Kramer, een van de inleiders en lid van het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap van Schieland, op de mogelijkheid van een gekozen voorzitter. Onwenselijk, in haar ogen. Prof. J. Engels, hoogleraar gemeenterecht in Leiden, viel haar bij. Over een gekozen voorzitter moet je naar zijn mening pas nadenken als een gekozen voorzitter ook voldoende bevoegdheden heeft. Die bevoegdheden liggen nu nog bij het dagelijks bestuur.

De symposiumgangers waren tot slot vrij unaniem te spreken over de instelling van een onafhankelijke rekenkamer bij waterschappen. Zo'n organisatie wordt als een goede aanvulling gezien op de al plaatsvindende bedrijfsvergelijking. Sommige aanwezigen noemden een waterschapsrekenkamer niet alleen wenselijk, maar noodzakelijk. Prof. Engels stelde zelfs dat waterschappen daartoe verplicht moeten worden. Het moet dan wel gaan om een volledig extern en maximaal onafhankelijk instituut.

